

отмечается в целом на благосостоянии общества. Сегодня на рынке труда политика государства должна быть направлена на снижение уровня безработицы – обеспечение реализации своих трудовых способностей всему трудоспособному населению. Украина требует комплексного подхода, с применением особых мер. Нужно уменьшить безработицу хотя бы в долгосрочном периоде, чтобы не лишать работы будущие поколения. Не решив вопрос безработицы невозможно наладить эффективную деятельность экономики.

Література

1. Гайдуцкий А. Как Украине побороть отток человеческого капитала / Андрей Гайдуцкий [Электронный ресурс] Информационное агентство «ИНОСМИР». – Режим доступа : <https://inosmi.ru/social/20171007/240463854.html>.
2. Юрченко В. В., Романишин В. О. Ринок праці України: сучасний стан та шляхи реформування. /В. В. Юрченко, В. О. Романишин. // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 6(36) – С. 214-219.
3. Серегина Ю.С. Безработица в Украине: проблемы и перспективы / О.Ю. Сергієнко // Методология и методы социологических исследований. – 2008. – Т.2 – С. 171-173.
4. Головне управління статистики у Волинській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua>.
- Статистичний щорічник України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/01/Arch_zor_zb.htm.
5. Лукьяненко Т. Я. Проблеми безробіття. / Т. Я. Лукьяненко // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – №9 – С.172-184.
6. Краузе О. И. Концепция змішаного регулювання зайнятості населення України. / О. И. Краузе // Актуальні проблеми економіки. – 2004 – №10. – С. 167-172.

Маргулов Артур Худувич,
доктор історичних наук, доцент,
професор кафедри соціально-
гуманітарних дисциплін
юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО В УКРАЇНІ: ІСТОРИЧНІ РЕТРОСПЕКТИВИ

Контекст сучасної історії України нам чітко визначив наявність ментально-дієвого розуміння основних зasad існування громадянського суспільства. Okремі представники та інституції якого здатні брати на себе відповіальність у вирішенні нагальних проблем суспільства. Ці формальні та неформальні утворення сьогодні ефективно допомагають державі виконувати свої безпосередні функції. З огляду на це, нам здається, актуальним

висвітлити деякі форми такої організації у історичному контексті.

Однієї із форм добровільної самоорганізації української громади був формат існування братств. Події XV-XVI століття призвели до критичної ситуації – існування української ідентичності стало під питанням. Посилене скатоличення та сполячення призводило до панування у ментально-культурному просторі потужного на той час асиміляційного виклику. Влада Речі Посполитої штучно зробила умови за яких дотримання православ'я та українських звичаїв, традицій (культури в цілому) виводило таких представників поза державної системи матеріально-розподільчих преференцій та політико-правового поля.

Українські політичні еліти того часу, православні релігійні служителі та етнічна шляхта, не витримували натиску асиміляційних натисків та втратили провідну, консолідаційну роль у етно-національних процесах. Залишивсь один на один із тогочасними викликами пересічні громадяни спромоглись на рішучий захист власних націо-релегійних прагнень.

Результатом такої боротьби стає утворення братств, які з соціально-економічними функціями, виконували завдання з захисту своїх національних (природніх прав) українських громадян. Їх появу можна датувати кінцем XVI століття. Напрямами їх установчої діяльності були перш за все національно-культурна, освітня та релігійна робота. Діяльність братств підтримували навчальні заклади, готували освітнян, письменників, просвітителів. Братства стали поживним середовищем для патріотично налаштованої нечисленної української інтелігенції. Так в братських установах у різні часи працювали видатні сучасники серед яких були: Лаврентій і Стефан Зизаній, Мелетій Смотрицький, Кирило Ставровецький (Транквіліон), Ісайя Косинський, Йов Борецький та ін. Одним з ефективних прикладів ми можемо навести діяльність львівського братства. Здобутками його функціонування було відкриття друкарні, школи та друк Іваном Федоровичем Апостола, здійснення заходів для соціального захисту своїх членів. Перебуваючи під європейськими громадсько-релігійними впливами братчики отримали дозвіл від східних патріархів на пряму зверхність, що послугувало їм можливістю контролювати дії місцевих єпископів. То б то церква опинилась під контролем місцевої громадськості.

Пересічні міщани змогли самоорганізуватися, незважаючи на фінансові обмеження та наповнити своє життя «духом віри та самозречення», високої моральності. Фінансова основа братств складалась з пожертв церковників, православних шляхтичів та членських внесків власно братчиків. Дієвість такої форми самоорганізації населення надало можливість «експортувати» її до інших міст із компактним проживанням українців: Луцьку, Києву, Рогатину, Красноставі, Городку, Комарні, Любліні та ін. Утворивши дієву мережу із громадянського опору потужним тогочасним хвилям асиміляційних процесів.

За відсутності державності та перед викликам повної асиміляції

братства стали дієвим інструментом по збереженню національної ідентично-культурного здобутку. Складаючись із пересічних міщен та маючи неформальну структуру вони змогли самостійно зорганізуватись та ефективно протистояти національно-культурному та релігійному ворожому оточенню.

Такий приклад прояву самоорганізації громадянського суспільства нас переконує у історичних коріннях сучасних процесів. Сьогодні як й багато століть тому пересічні громадяни взяли на себе відповідальність за збереження основних зasad існування української державності. Отже дослідження історичних фактів функціонування вітчизняного громадянського суспільства є актуальним завданням для сучасних дослідників та громадськості.

Маркіна Лідія Леонідівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціально-
гуманітарних дисциплін
юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ТА ЗМІСТ ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

Сфера освіти найбільшою мірою впливає на рівень розвитку людини, її вихованість, здатність до саморозвитку. В умовах становлення в Україні громадянського суспільства освіта стає найважливішим чинником формування свідомого громадянина.

Важливо відчувати себе громадянином країни не лише за формально-юридичним статусом, а й за станом морально-психологічним, пам'ятаючи при цьому, що громадянство надається, а громадянськість виховується.

Громадянське виховання покликане формувати громадянськість як інтегровану якість особистості, що дає людині можливість відчувати себе морально, соціально, політично і юридично дієздатною та захищеною.

Проблема громадянського виховання майбутніх юристів розглядається у зв'язку з такими поняттями, як права та обов'язки, демократія, свобода, рівність, мир, формування соціальної відповідальності, громадянське самовизначення.

Громадянське самовизначення майбутнього юриста пов'язане з формуванням громадянської позиції, яка виявляється у готовності виконувати громадянські обов'язки перед державою, суспільством. О.В. Киричук обґрунтовує такі індикатори громадянського самовизначення